

Telegraful Roman

Apare Martia, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze
Administrației jurnalului «Telegraful Român», Sibiu, str. Măcelarilor 45.

INSERTIUNILE

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 rândul cu litere garmond.

Chestia română în dietă.

Din vorbirea contelui Tisza, rostită în dietă.

(Fine,

Chestia aceasta duce în mod natural la scrisoarea adresată răposatului Mitropolit *Mefianu* și din care domnul ministru de justiție aflat de bine să facă obiect de observație. Mai întâi pentru aceea trebuie să stabilesc cevă, pentru că dacă n'ăși face lucrul acesta, inesactitatea cuprinsă într'un pasaj din vorbirea domnului ministru de justiție ar trece în conștiința publică, în comunicația publică. E însă datorința mea, față de mine și față de cauză, să restabilesc adevărul. (Aprobări. Să auzim!) De altă parte trebuie și pentru aceea să mă ocup cu chestia, pentru că și apariția aceasta e caracteristică pentru domnul ministru de justiție. Domnul ministru de justiție citează din memorie scrisoarea mea. (Voci: A cetit-o!) Voi vorbi numai decât despre aceasta! Domnul ministru de justiție afirmă, că eu am promis naționalității române, că voi susține unei revizuni toate părțile dreptului electoral, considerate de gravaminoase din partea naționalităților. După zece minute scrisoarea mea e adusă aici și domnul ministru de justiție cetește din ea pasajul următor: «Putem să ne îngrijim de o astfel de modificare a dreptului electoral, care pune pe baze drepte reprezentarea politică a românilor din Ungaria». Dacă eu aș ajunge în poziția să citez ceva fals și eronat din memorie, — ceeace se poate întâmpla în cele din urmă și celui de bună credință, — și în urmă aș primi textul autentic și aș vedea, că acolo stă cu totul altceva decât ce am spus eu mai nainte, aș fi dator mie însumi și sentimentului meu propriu de bunăcuvîntă să constatăc lucrul acesta și să nu aștept, ca altul să mi-l spună. Mi-aș exprima însumi regretul, că în contra voinței mele am citat fals. (Aprobări).

Da, de bună seamă am spus, că «putem să ne îngrijim de o astfel de modificare a singuraticelor dispozițiuni ale dreptului electoral, care pune pe baze mai echitabile reprezentarea politică a româniștilor din Ungaria». Vreau numai decât să comunic, că despre ce e vorba, ce aveam înaintea ochilor. E vorba despre anumitul cens de proprietate de pământ. Poate că vă mai aduceți aminte, că în proiectul original de lege, pe care l'a prezentat guvernul de atunci, se cuprindea, pe lângă censul de dare de 20 coroane, alternativ și censul de proprietate, de opt jugăre.

In comisiune s-au ridicat îngrijorări grele din partea maghiarimei ardeleni. Pentru Ardeal era adecă în vigoare, nu censul din Ungaria, ci altul, mult mai urcat. Legea noastră de drept electoral a fost considerată de o inovație radicală, atât de departe mergătoare, încât în fața ei s'a născut îngrijorarea, că pe baza censului de opt jugăre pot să intre în sănțurile

constituției deodată astfel de mase de ale românilor, încât aceasta ar avea urmări grave în Ardeal. Legea a fost adusă fără censul de opt jugăre. A urmat prima conscriere și deja s-au putut observa două lucruri. Înțai, că în Ardeal poziția maghiarilor e pe baza legii nouă cu mult, dar foarte cu mult mai tare decum s-ar fi crezut, astfel, că chiar dacă s-ar acorda Românilor censul de opt jugăre, pentru ei prin aceasta s-ar forma în mod mai echitabil șansele valorării politice, fără ca să se nască pentru maghiari vreo primejdie oarecare. În a doua linie am văzut, că censul de opt jugăre e necesar în toate acele părți ale țării, în cari darea de pământ e mică. Să-și aducă aminte în special aceia, cari cunosc temeinic listele electorale din părțile dela est, și mai ales dela nordost și dela nord ale țării, că sferturile de sesiune împovărate cu darea cea mai mică stau departe de darea de 20 coroane, aşa, că censul de dare de 20 coroane înseamnă devalvarea micei proprietăți pe teritorii mari, în fața cărui lucru era neîncunjurat de lipsă, ca să rămânem pe lângă structura originală a legii, introducând și cele opt jugăre, adeca restabilind sferturile de sesiune ca bază a censului vechiu de proprietate. Aceasta a fost tradarea de patrie, săvârșită de mine în scrisoarea adresată Mitropolitului *Mețianu*. A doua tradare de patrie a fost aceea, că am pus în vedere instrucția în limba maternă pe seama copiilor cari cercetează școala, în școalele cu limbă de instrucție maghiară.

Inainte de a mă pronunța în chestia aceasta, rog pe onorații membri din partea contrară și înainte de toate pe mult stimatul domn ministru de culte, să facă din chestia aceasta obiect de temeinică precumpărare. Binevoiți adecă a vă gândi, ce amărăciune groaznică pricinuește la elementul care formează stâlpii cu rădăcini tari ai națiunei ungare, la Șvabii noștri, pentru că le cresc copiii și nu mai știu ceti și scrie nemetește. (Așa e!) Binevoiți a vă informa, ce amărăciune produce faptul, că copilul-soldat, eșit din cercul acestui popor, care e cel mai intelligent și are cultură temeinică, scrie tatălui său și tatăl său are necesitate de tălmaciul pentru că să înțeleagă scri-

soarea fiului său, fiindcă acesta nu știe să scrie decât numai ungurește, iar tatăl său nu știe decât nemțește. (Mișcare). Nu ușor m'am decis să fac declarația aceasta. Și eu m'am mișcat în mersul de gândire, că în institutele de învățământ ale statului nu se poate instrua decât ungurește, căci e natural, că limba maghiară e limba de instrucție. Dar a trebuit să mă conving, că ne înstreinăm de cei mai prețioși, de cei mai siguri sprijinitori, de cei mai puternici reprezentanți ai politicei maghiare, de concetășenii noștri germani și slovacî, cari țin la noi din inimă și din suflet, îi estradăm agitațiunii și ni-i facem dușmani, dacă nu le permitem instrucția în limba maternă. (Aprobări).

Onorată casă! Chestia aceasta a fost pusă pe neașteptate la ordinea zilei. Mult stimatul domn ministrul de culte va recunoaște, că în anii din urmă, — și aci își are și el partea sa cea mare, — s'a făcut mare schimbare în privința aceea, că numărul institutelor de învățământ cu limba de instrucție maghiară s'a înmulțit în mod însemnat, nu numai prin crearea de școale de stat, ci și în școalele confesionale, de exemplu în școalele romano-catolice. Astăzi deci chestia aceasta e actuală în cercuri cu mult mai largi, decum era pe vremea, când mult stimatul domn ministrul de culte se afla pentru prima oară la locul acela. Si lăși rugă foarte mult, ca înainte de a atinge cu dispozițiuni ordinătunea dată din partea stimatului meu amic Iankovich Béla în chestia aceasta, să precumpănească temeinic lucrul, pentru că sub impresiunea celor mai sgomotoase idei și dorințe naționale ar putea face ceva, ce ar pricinui rane grave ideei de stat maghiar, isvoarelor vii de putere, alipirei la statul național maghiar. (Aprobări prelungite).
luptat cu fiili nostri împreună tinerii slovaci, — despre germani nici să nu mai vorbim, — în ce mod eroic, emulator cu vitejia maghiară, și-au luat partea din luptele date! Pe această i-am ofensat în cele mai sfinte sentimente, dacă i-am răpi de posibilitatea, ca copiii lor să învețe în școalele cu limbă de instrucție maghiară să scrie și să cetească și în limba lor maternă. Căci, onorată casă, numai despre aceasta e vorba! Si poporațiunea aceasta își dă școalele statului ungar, sau, ceeace prețuiesc și mai pe sus, se învoește, ca școala confesională a ei să se prefacă în școală cu limbă de instrucție maghiară, căci ea rămâne și pe mai departe, suportând toate sarcinile, îngrijitoarea școalei. Se învoește bucuros, ca școala ei să fie maghiară, și nu are decât o dorință, ca copiii ei să învețe scrisul și cetitul și în limba lor proprie maternă. Repet: am comite în contra celor mai bune intențiuni, — doară și iadul e presărat cu bune intențiuni, — o greșală mare, am pricinui forței vie a statului maghiar o rană gravă, dacă am schimba ceva în privința aceasta...» (Aprobări vii în dreapta).

Răspunsul contelui Apponyi

A luat cuvântul noul ministru de culte și de instrucție publică, contele *Albert Apponyi*, și a răspuns contelui *Tisza* următoarele :

«...Contele Stefan Tisza a atins în vorbirea sa multe chestii, cari aparțin resortului meu. Fiindcă mâne sunt ocupat altundeva, rog să mi se permită, ca să pot folosi timpul care ne mai stă la dispoziție pentru a răspunde la acele espungeri ale contelui Tisza, cari mă privesc pe mine. (Să auzim Să auzim!)

Contele Stefan Tisza mi-a adresat anumite întrebări și admonieri, din căror ton am înțeles, că el se temea cum că eu aș avea intențiunea să fac schimbări departe mergătoare și

exagerate în politica antecesorului meu în oficiu. Nu cunosc încă toate dispozițiunile antecesorului meu în oficiu, în special față de primejdia naționalităților, aşa, că până acum nu am întreprins nici un pas, nici cu privire la schimbarea, nici cu privire la întregirea acestor dispozițuni. Tot aşa ca și atunci, când pentru prima dată am avut portofoliul de culte și instrucție publică, stau departe de gândul, de a răsturna tot ce a făcut antecesorul meu în oficiu, pentru a dovedi, că tot ce a făcut e fără valoare. Ca atunci, mă voi năzui și acumă, să examinez fără cea mai mică preocupare dispozițiunile antecesorului meu din punctul de vedere al intereselor mari naționale. Și pot să spun deja acumă, că în primință aceasta am găsit gata un material foarte prețios. (Aprobări vii). Vânarea după originalitate nu are să mă conduce la nici un caz în oficiul meu. (Aprobări în dreapta).

O muncă culturală în stil mare nu pot să execut în mijlocul răsboiu lui, deși pregătirea ei mi-o voi ținea blema cea mai importantă pentru mine o formează aflarea mijloacelor, pentru a fi evitată în viitor retelele și pericolurile observate pe urma experiențelor de răsboi. Esperiențele acestea s-au arătat în legătură cu raporturile de naționalitate. În general experiențele acestea sunt îmbucurătoare și pline de speranță, pentru că e bine stabilit, că partea covârșitoare a naționalităților noastre, atât la front, cât și acașă, și-a împlinit cu credință datorința. Vreau să mă provoac numai la faptele eroice ale corpuriilor de armată din Pojon, Cașovia și Timișoara, în legăturile cărora Svabii, Sașii, Sârbii și Români noștri au luptat vitejește împreună cu Maghiarii, confirmând faptul, că tradițiunile unitare, structura milenară a țării noastre, e atât de rezistentă, încât putem privi cu plină încredere la viitorul poporului nostru. O altă experiență, și ea e de netăgăduit, e aceea, că în părțile Ardealului, în special în ținuturile mărginașe cu regatul României, a putut fi constatat simptomul foarte trist al clătinării credinței de stat, mai ales în cercurile inteligenței române.

Invățăturile pe care le putem scoate din aceste duble experiențe sunt acelea, că deoparte covârșitoarei părți a naționalităților noastre putem să-i arătăm, nu numai simpatii și înțelegere frățască, ci și încredere directă. De altă parte trebuie să astupăm isvoarele, din care a eșit în mare parte seducerea inteligenței nemaghiare, în special române. Dispozițiile cari sunt de luat în scopul acesta cad în mare parte în resortul meu. Înainte de toate trebuie să mă aflu, firește, în posesiunea deplinei cunoașteri a faptelor. Am dispus deja, ca să primesc cât mai curând toate datele respective, pentru a-mi putea construa cu exactitate icoana despre extensiunea acestui rău și despre isvoarele sale. De parte e de mine orice politică agre-

sivă, pe orice teren, față de cetățenii noștri nemaghiari de stat. Dispozițiile pe cari vreau să le iau, le voi lăsa, după puțință, în înțelegere cu competențele autorități bisericesti. Eu nu clasific confesiunile și bisericile în patriotice și antipatriotice. Aceasta ar fi o greșală mare. Stabilesc numai, că anumite biserici, prin faptul, că o mare parte a credincioșilor lor stă în raporturi de înrudire cu popoare, care stau cu noi pe picior de dușmanie și e expusă ademenirilor în mare măsură, pe lângă ceea ce mai mare bunăvoie nu pot desvolta necesara forță de rezistență în contra acestor năzuințe.

Tocmai în interesul lor trebuie să vină deci statul întru ajutor, punându-și întreaga putere, întreaga influență, pentru simptomele care s-au arătat în cursul răsboiului să nu se mai repeteze. În deosebi trebuie să fie asigurată influență statului asupra educării profesorilor și a învățătorilor în aşa fel, ca în viitor astfel de simptome să nu se mai poată ivi. (Aprobări prelungite în dreapta și în stânga). Pe terenul acesta nu vreau să săvârșesc jumătate de muncă, ci vreau să merg atât de departe, cât va fi necesar, pentru a ne face socoteala în mod radical cu realele constatații.

Contele Stefan Tisza m'a admoniat în privința luării dispozițiilor esagerate referitor la limba de instrucție maghiară. Se pare că nu a urmărit destul de exact activitatea mea de mai multe, ca ministru de instrucție, căci altcum nu-mi adresa cu atâtă apăsare admoniția aceasta. Eu am fost primul, care ca ministru de instrucție am dat ordin, ca în diferitele ținuturi ale țării, în școalele poporale de stat, nu numai instrucția în religiune să se facă în limba maternă, ci și în altă direcție, în patru pără în șase ore pe săptămână să se facă instrucția în limba maternă. Eu nu am pus nici odată de urmare, ca limba maghiară are de urmare, ca limba de stat, totodată și contopirea spirituală și morală. Am pus greutatea pe aceea, ca credința de stat să fie necondiționat asigurată în educație! (Aplause). Sunt aplecat să fac limbile materne nemaghiare concesiuni de departe mereu în instituții de stat. Dar nu sunt aplecat să fac nici cea mai mică concesiune acolo, unde e vorba de promovarea credinței de stat în instituții de învățământ. Unde nu voi putea străbate, voi pro-

ceda fără cruce la nimicirea acestor institute. (Aprobări vii).

Când am fost mai întâi ministru de instrucție, am trimis cu predilecție în ținuturile locuite de naționalități învățători, care cunoșteau limba respectivelor naționalități. Principiile amintite mă vor conduce și în viitor să mă voi năzui, ca în scurtă vreme să pășesc în fața dietei cu dispoziții concrete, întrucăt ele vor avea trebuință de o rezolvare legislatorică. Planul e croit deja în capul meu, în conturi generale. Aștept numai datele necesare pentru prelucrarea detaliilor. Dar și în cercul meu propriu de activitate, întrucăt am dreptul acesta, voi lăsa măsurile necesare...» (Aprobări vii în stânga).

Din parlament. Mercuri s-a început în dietă desbaterea asupra proiectului de lege despre crearea celor patru ministerii nouă. Eri, Joi, sigur că discuția a fost terminată și proiectul de lege a fost votat, după partidul național al muncii, ca majoritate parlamentară oposițională, încă îl acceptează. Astăzi, Vineri, legea va fi votată și din partea casei magnatilor, apoi dieta mai ține sămbătă o scurtă sedință formală și în urmă se va proroga, pe timp nedeterminat, lăsându-se în grijă președintelui să o convoace de nou, atunci când va afla de necesar. Deputații care sunt soldați, rămân și pe mai departe condecorați.

Consiliu de stat în Austria. Din partea guvernului provizoriu austriac s-a lansat ideea formării unui consiliu de stat, care să se ocupe cu modificarea constituției. Se afirmă de altcum, că ideea e a Maiestății Sale, Impăratului și Regelui Carol. Consiliul de stat s-ar compune din zece membri ai senatului imperial austriac, din cinci membri ai casei de sus austriace și din zece membri numiți din partea Monarhului și luati dintre cei mai luminați profesori din Austria. Ideea e bine primată din partea celor de limbă negermană din Austria, dar cu îngrijorare și temere din partea germanilor, care își tem eghemonia, de fapt de mult perduță. De altcum e aproape sigur, că constituția va fi schimbată, astăzi nu se poate face.

Ce vrea America? Ziarul «Münchener Neueste Nachrichten» primește din Haga informații despre înțelegerea diplomatică ce există între Statele Unite americane și antantă, cu privire la viitor. Ea poate fi resumată în următoarele: Statele Unite acordă aliaților favoruri în cele comerciale și vor coopera cu ei, ca Austro-Ungaria să fie desmembrată, și anume pe calea creației unui stat independent ceh, apoi prin restaurarea României, Sârbiei și a Muntenegrului. România va avea să ca-

pate Ardealul, Sârbia, Bosnia și Herțegovina, iar Italia teritoriul trientin și orașul Triest. — Tot condiții nerealisabile, sub care pacea dorită și așteptată nu va putea fi legată!

Statele scandinave amenință. Un ziar mare american, afișator în legături strânse cu cercurile conducătoare din America, scrie, că a sosit timpul, ca statele neutrale scandinave să se decidă într-o parte și să se alăture, ori la antantă, ori la Germania. Cum vreau ele! Dacă se alătură la Germania, pot să fie espuse primejdiei de a fi infometate, iar dacă se alătură la antantă, sunt espuse primejdiei de a fi atacate din partea Germaniei. Aleagă deci, dar pseudoneutralitatea lor trebuie să înceteze. Aliații din antantă se impacă mai bucurios cu gândul, de a avea de dușmane statele neutre dela nord, decât să mai tolerze o politică a acestora, care împedează acțiunile lor în contra Germaniei! — Se face presiunea deci asupra statelor neutre, ca să intre și ele în răsboi.

Crisă în Germania. Unul dintre partidele mari ale senatului imperial al Germaniei, așa numitul *centru*, care dispune de 90 de voturi, nu mai vrea să facă cauză comună cu cancelarul german, care în urmăreacest fapt nu mai dispune de necesara majoritate parlamentară și probabil că va trebui să se retragă. Nu sunt de acord cu el nici ministrii toți, dintre cari cățiva și-au înaintat deja demisia. Din știrile site din Berlin aflăm, că motivul crizei ar fi acela, că cancelarul nu vrea să se pună în chestia legării păcii pe punctul de vedere al majorității parlamentare, care o dorește *fără anexiuni și fără despăgubiri*. S-a ținut consiliu de coroană în Berlin, sub președinția Impăratului Wilhelm, și a sosit la Berlin pentru a fi consultat și mareșalul Hindenburg, cu șeful statului major german Ludendorf. Retragerea lui Bethmann-Hollweg e aproape sigură.

Situată în Spania. În urma turburărilor ivite în timpul din urmă în Spania și atribuite agenților antantei, care ar dori, ca și Spania să iasă din neutralitate și să se alăture la antantă, consiliul de miniștri din Madrid s-a văzut necesitat să decreze suspendarea garanțiilor constituționale pentru întreaga Spanie. Ministrul de interne spaniol a dat un ordin, în care e motivată luarea acestei dispoziții prin faptul, că în mai multe provincii ale țării elementele răsărititoare și unele organe de publicitate nedisciplinate au atacat temeliile statului și ordinea în stat, căutând să prezinte Spania în afară ca o țară revoluționară, în care se pot săvârși toate violențe și toate atențatele. S-a introdus și cenzura și presa e opriță să publice știri despre mișcări revoluționare, precum și despre mișcări de trupe. Apoi știrile de pe câmpul de răsboi nu e permis să fie comentate.

Vorbirea deput. Dr. Nic. Șerban, rostită în ședința din 23 Iunie a dietei.

(Urmare).

Si acum vă întreb, ce ați făcut d-voastră după dualism? (1867). În loc să aplicați legea naționalităților din 1868, lege pe care jurase Maiestatea Sa, am fost scoși din toate funcțiile de stat și administrație, și așa legea naționalităților a rămas, ca să zic așa, literă moartă pentru toate naționalitățile. Pardon, cu excepția naționei săsești.

Vă întreb, onor. domni deputați, știi d-voastră, că toate legile ulterioare și dispozițiile ministeriale, date pe față sau în ascuns, și urmărind ciuntirea legei naționalităților, au fost aplicate în toată Ungaria cu excepția naționei săsești, chiar dacă români sunt în majoritate? Știi că inspectorii de școală mai nici odată nu calcă în școlile naționale săsești? (Sgomot și contraziceri în dreapta). Aveți d-voastră cunoștință, că în fiecare comună săsească, chiar dacă români sunt în majoritate, procesele verbale de ședință se fac în limba germană? Tot în limba germană se fac și contestații și se dau și sentințe. (Sgomot în dreapta), Aveți cunoștință d-voastră, ca acest popor, care numără cu totul 200.000 oameni, este cel puțin de cinci ori mai bine reprezentat în toate ramurile administrației și justiției, decât noi, cari suntem trei milioane și jumătate de suflete? Știi d-voastră, că acest popor se bucură de o sută de ori mai mult de toate avantajile ce le acordă statul, de căt noi? Si în fine, aveți cunoștință d-voastră, că bâncile săsești, au cumpărat, dacă nu mă înșel, 15 moșii mari, pentru a fi exploatați de săsi sau nemți? Si dela cine le-au cumpărat? Nu dela noi, d-lor deputați, căci noi n'avem (Intreruperi: Dar Albina?) aceea n'a cumpărat nici una, vă pot și dovedi. Care e cauza d-lor deputați, că ei se bucură de o situație excepțională? Sună ei poate mai buni patrioți decât noi? Sau poate din punctul de vedere al apărării patriei, această națiune «circumspectă și curgioasă» cântărește mai mult decât noi? La aceasta să-mi răspundeți!

Dep. Béla Henrik: Nici una din naționalități n'are motiv să se plângă! Se洁uesc că ar fi asupriți; nu este adevarat! Nicăieri nu le merge mai bine naționalităților decât la noi! Si ei ponează porcul maghiar! (Adevarat! Așa el!)

Președintele: Mă rog, d-lor deputați, liniste.

Dop. Șerban: În vorbirea mea de azi nu voi să-mi iau rolul acuzatorului, ci al judecătorului absolut nepărtinitor. Sub o guvernare arbitrară am fost înce-încet depărtați din toate funcțiile statului. Aceia puțini dintre noi, cari au reușit în timpuri mai bune, să intre în serviciul statului, justiției sau administrației publice, au murit cu timpul. În locul lor n'au venit alții. Am fost totdeauna bănuji, atât în gazetele că și în instituțiuni publice, așa ultima oară în adunarea comitatului Pestă.

Dep. Béla Henrik: Unde sunt și unguri și d-voastră sunteți în majoritate, acolo voi asupriți pe maghiari!

Cum ziua bună se cunoaște de dimineață, cum activitatea publică a protopopului Gheorghe Popoviciu l-au învrednicit să ajungă în gremiumul consistorial, tot astfel de urmă, că l-a petrecut ca referent bisericesc, trebuie să fie apreciat de Preasfințita Sa, de ven. consistor și sinod episcopal.

De atunci, «mătușa Irina» s-a dus la odihnă, în cimitirul din Miniș, Gheorghe Popoviciu a imbrătrânit. Capul și barba albă, de patriarch, ne vestesc dorul de odihnă, în retragere binemeritată.

Si s'a pensionat. Un protopop harnic și plin de voie de a munci i-a luat locul. Este protopresbiterul B.-Comloșului Mihail Păcăianu. Când s'a publicat în «Biserica și Școala» alegerea părintelui Păcăianu și nu s'a spus nici un cuvânt despre acela, care odinioară era fala tractului Siriei, — m'am cutremurat până în adâncul sufletului. Nu știam ce să cred. Si din clipa aceea mereu il văd lângă mine. Mereu mă privește fix. Stau de vorbă cu dânsul, în gândurile mele, adâncite în ceața trecutului. Sunt mulți cari îl iubesc. Pentru aceștia am scris. Ei să-si aducă aminte de mâna largă, inimă românească și casa ospitalieră a protopopului Gheorghe Popoviciu. Să știe și ei că se duce... Din sufletul acestora însă nu se va depărta nici odată.

Ochii mi se împăringă în lacrimi... Să-l revedem, sănătos, în tusculanul dela vatra părintească din Miniș, încă la mulți ani!

Mezotelegd, 10/23 Iunie 1917.

Ales. Munteanu al lui Vasile, protopresbiter ort. român.

FOIȘOARA.

Gheorghe Popoviciu.

Adesea gândul meu se indreaptă, cu duioșie și pietate, spre istorica cetate a Siriei, unde, în buza dealului, strălucește turla bisericii ort. române și de unde cântarea coriștilor pătrundea de departe, în valuri aromate, peste frumoasa podgorie. Mi-a rămas ca un memento și ca o șoaptă a vietorului refrenul: «fie numele Domnului binecuvântat, de acum și până 'n veac!»

Venise la Siria, într'o vacanță, la pretini și la rudeni, să-l văd și pe protopopul cel vestit al Siriei, părintele Gheorghe Popoviciu.

Protopopeasa, «mătușa Irina» cum și ziceam din copilărie, era veselă și sănătoasă, după mai mulți ani, cu absolutorul în buzunar; eu, de altă parte, în conștiința unui examen prestat cu succesul, care garantează alegerea în parohie de clasa I, am pășit cu oarecare mândrie peste pragul casei protopopului, aveam aerul unui viteaz, care nu-și arăta, cu una cu două, medaliile de pe piept.

Când am intrat, casa era plină de tinerețe, de lume gălăgioasă, de voie bună, râs și veselie.

Erau mulți tineri și fetițe; ceste din urmă când ne-am apropiat de masa largă și copioasă, s'au strecurat, încetisoară, în departamentele lor... Și-am rămas bohemii, ceata guralivă, plină de vîrvă și de avânt, în fruntea mesei aveam față venerabilă a unui bărbat în floarea vârstei. Un preot distins, zimbitor, având pentru fiecare mu-

safir câte o vorbă dulce, o condescendență deamnă, care scotea în relief spiritul superior al protopopului Siriei, care era *Gheorghe Popoviciu*. Omul acesta, ca bărbat și tată de familie, inimă de aur și plină de cel mai nobil devotament; ca preot, un tip după rânduiala lui Melchizedec; ca protopop, model de corectitate, de caracter întransigent până la jertfa de sine, o pildă de curățenie a mânărilor. Bărbat de caracter firm, rob al cuvântului dat, pururea consecvent, în toate referințele publice și private.

După mai mulți ani de muncă, sub conducerea lui, ca șef tractual, — aşa l-am cunoscut.

Dela cea dintâi ochire, fără să cauțeze cu vre-un plan, l-am pândit, cu interes, lumina din adâncul oglinzelor sufletului. În cei doi ochi albaștri, vioi, senini, am aflat pe cineva, căufat mulți ani în dorurile mele, un om dintr-o bucată de diamant: întreg, serios, deschis, bun și, vorba ceea: «să-ji legi ranele cu dânsul!» Atunci m'am coborât, nespus de fericit, în cele din lăuntru ale inimii, și mi-am șoptit, cu lacrimi de bucurie: «aici nu ești între străini».

Vorbele curgeau gârlă. Era și un «spiritus movens» pe masă. Un litru de vinușor, negru ca adâncul unei peșteri. Sfios, mă dasem de-o parte, ascultam cu multă băgare de seamă toată vorba, și-mi plăcea argumentele și le împărtășeam, în gând, pe toate. Tema, ce se discuta, atingea chestii superioare din viața neamului; fiecare vorbitor spunea un cuvânt cu folos, pentru exahurierea discuției. Prezența protopopului G. Popoviciu, era o garanță, că seriositatea discuției rămâne la nivoul final, academic,

la care se avântase. Deraieri, pe urma unui pocăi cu vin, deplasarea chestiunii, erau eschise și simțea, că omul care stă în fruntea mesei, iubit cu devotament de tinerime, o știe săpătă cu un gest și cu o privire blandă, în care fiecare vedea bunătatea unui părinte și nu gravitatea unui comandant sever.

Cu pătrunderea omului familiarizat în tainele pedagogiei, Gheorghe Popoviciu milă studia pe fiecare oaspe în taină. Așa l-am văzut examinându-mi ținuta, privirea, mișcările, și din ce își oprea atențunea mai mult asupra mea, din ce se asemăna față lui cu a soarelui, care ieșe de sub umbra unui nor. Simțea, desigur, în clipele acelea, că fac și eu parte din armonia, ce ne încheagă tuturor cugetul îngrijorat de soarte grea, care apăsa umerii poporului nostru, chestiune pusă la ordinea zilei, cu dibacie, de cutare tinăr preot sau învățător din Siria, Galșa, ori de-aurea.

Ceeace învățasem în seminar, la dascălii, azi încărunci în cinste și în dragoste de neam și lege, în casa protopopului Gheorghe Popoviciu își află oarecum exercarea practică. Vă puteți închipui, că de mare, că de adâncă și nemăsurată mi-a putut fi bucuria, când m'am încredințat, în persoană, că de frumos se încheagă și că de perfect se unește teoria cu praxa vieții!

Vrednicile pe terenul activității protopopești i-au dat un titlu la recunoașterea bisericii. I-au extins munca în ordinea spirituală, dar i-au cruceat ostenele trupei cu excursiunile oficioase prin tract. Așa s'a aleas de referent în senatul bisericesc al consistorului nostru ort. român din Arad. Sunt vre-o 15 ani de atunci.

Dep. N. Ţerban: Vina de căpetenie e, că lucrăm contra integrității statului și că suntem trădători de patrie (Mișcare), deși nu puteți aduce nici măcar o singură dovadă.

Dep. V. Sümegi: Dovedesc eu. Au fugit în România! Acolo se află și acum archidiaconul din Gyergyószentmiklós! Nu mai vorbesc de Lucaci și de ceilalți cari au stat aicea cu dv.

Președintele: Mă rog liniște, d-lor deputați.

Dep. Nic. Ţerban: Aș putea spune foarte multe despre acești fugiți, dar nu voiesc să mă acuzăți de iloialitate. Dacă domnii deputați o doresc, sunt cu placere gata, a vorbi despre această chestie într-o ședință secretă, aci însă abstau. Dați-mi voie, d-lor deputați. Căți dintre noi au comis trădare de patrie? Cel mult dacă e trădare de patrie faptul, că cerem să ne dați toate garanțiile necesare pentru existența naționalității noastre și cări atribuții sunt cuprinse chiar și în conființele noastre legi constituționale.

«Trădare» a devenit cuvânt de toate zilele, și trebuie să constat cu părere de rău, că se găsesc puțini oameni în toată țara aceasta, cari să nu fie convingi de trădări, fără însă ale putea dovedi. Patria nu poate cere delă noi decât un singur lucru: Să fim credincioși către patrie și tron. (Așa este! Adevarat!) Să este în drept să ceară aceasta. (Adevarat! Așa este!) Insă și noi putem pretinde cu drept, să ne dați tot ce ne trebuie pentru menținerea naționalității noastre, căci un stat nu poate fi tare decât numai atunci, când toți cetățenii credincioși sunt satisfăcuți. (Aprobare.)

Dar neînțelegările acestea mai au și alt motiv. Noi considerăm patriotismul ca o datorie; d-voastră însă, atât în presă cât și în societate, considerați patriotismul ca un merit. Aci este deosebirea dintre noi.

Dați-mi voie să arunc o scurtă privire asupra situației create în urma răsboiului. Noi, români, am primit declarația de răsboi, ca să zic așa cu bucurie. Ca să evit orice neînțelegere, declar, că nu ne-am bucurat, fiindcă este răsboi, ci fiindcă am crezut că acum a venit ocazia să vă dovedim, că toate acuzările, ce le-ați ridicat contra noastră, ca: dacoromâni, trădători, sunt lipsite de orice temei. Am aclamat răsboiul, crezând, că aceasta este cea mai favorabilă imprejurare pentru a dobândi încrederea d-voastră, căci această încredere este singura bază a unei fericite conviețuiri.

Înălță ce s'a declarat răsboi, partidul național român a adresat un apel populului, îndemnându-l să se înroleze sub drapel și atrăgând atențunea tuturor asupra credinței către patrie și tron. Preoții noștri au îmbărbătat în biserică pe credincioși, împlorând pe Dumnezeu să dea binecuvântare armatei noastre a invinge. Poporul român cu o bărbătie, care a întrecut orice așteptare, s'a dus cu drapelul, petrecut și îmbărbătat fiind de toți ai lui, de familie și în multe locuri de preotul lui. Si acum vă întreb, d-lor deputați, de căte ori a auzit poporul maghiar despre toate acestea? De căteori a auzit, că de la începutul răsboiului mai bine de 600.000 români luptă cu răbdare și insuflare patriotică pentru patrie și tron? De căte ori ați vorbit d-voastră despre aceasta aici în parlament?

Dep. Farkas Pál: Asta se înțelege dela sine!

Dep. Nic. Ţerban: Câte ziare au scris despre purtarea noastră patriotică și despre vitejia noastră? Ziarele scriu numai despre vitejia seculilor, de care nu mă înțeleg. Rar scriu despre regimenterile din Ardeal, dar mai totdeauna s'a pomenit numai numărul regimenterii, fără ca publicul cel mare să poată avea o exactă orientare. Căci dacă mulțimea ar fi fost orientată, multe nu s'ar fi întâmplat din cele ce s'a întâmplat mai târziu. Iar cătrivește listele celor decorati, au fost în așa fel publicate și schimbotate, încât aș vrea să văd omul acela, care poate spune, de ce naționalitate este soldatul decorat. (Mișcare.)

Această situație a înuit până la sfârșitul lui August 1916, până la care timp chiar dacă n'am fost lăudați, dar cel puțin n'am fost acuzat. La 27 August 1916 România a declarat răsboi și, mi se pare, săse săptămâni mai târziu armata română a fost silită să părăsească Ardealul. De atunci vitejile feierilor noștri bravi nu mai însemnă nimic. Noi suntem iarăși declarati de trădători și suntem necesitați a suferi urmăriile. (Mișcare.)

Dep. Szentháromság Gyula: Acei cari...

Dep. Nic. Ţerban: Mă voi năzui să vă conving, că și aci sunteți de o părere greșită. Declara solemn că noi, români de aici, n'am avut nimic comun cu declarația de răsboi a României. (Sgomot. Voci. Să auzim! Să auzim!)

(Va urma)

Adunarea generală

a Reuniunii femeilor române din Sibiu.

Reuniunea femeilor române din Sibiu și-a ținut adunarea generală ordinată, pentru perioada anului 1916/17, în 8 iulie n. a. c., în sala Muzeului Asociației, sub presidium d-nei Catinca A. Bârseanu, vice-presidenta Reuniunii.

Adunarea a fost mai bine cercetată, ca în anul trecut. Cu toate acestea, este încă mult de dorit din interesul obștei noastre și pentru această frumoasă instituție culturală-umanitară.

Președinta a deschis adunarea prin cuvinte însuflătoare, apelând la munca damelor române cu nădejdi întemeiate pentru zile mai senine, ceeace a fost călduros întâmpinat.

Secretarul, Dr. V. Bologa, a citit raportul general al comitetului despre activitatea Reuniunii în perioada anului 1916/17. Momentele mai însemnante din cuprinsul raportului a fost: Vinderea intravilanului Reuniunii din Strada Berg Nr. 9, cu prețul de 100.000 cor. veneratului Consistor arhidiecezan din Sibiu, în vederea înființării unui Orfelinat pentru copiii orfani ai ostașilor români căzuți în răsboi. Apoi frumosul dar al Reuniunii pentru Orfelinat: mobile, rufe etc. în preț de peste 8000 cor. s. a.

Adunarea generală a luat act de raportul presentat și a dat expresiunea dolenței sale pentru încetarea din viață a gloriosului nostru Domnitor, odinioară Împărat și Rege Apostolic: Francisc Iosif I, și pentru răposata membră ordinară a Reuniunii, Maria Indriș, văd., soție de notar, în Sibiu.

A revidat sotocelile Reuniunii pe anul 1816 și le-a găsit în deplină ordine, dând absolutor comitetului. Averea curată a Reuniunii este astăzi: peste 60.000 cor. în hârtii de valoare, numerar etc. Budgetul anului 1917 s'a votat cu suma de 1840 cor. intrate și ieșite.

De remarcat este încă fundația Irina Onaciu născ. Moga, care se administrează de Reuniune, pentru înființarea unui Orfelinat în Sibiu pe numele răposatei fizice a fundatoarei din prima sa căsătorie: «Irina Trombitaș de Bethlen», pentru orfane de preoți și alți intelectuali, de industriași și economie de câmp. Această fundație s'a înființat încă din 27 Martie 1897, își are literele fundaționale aprobată de Ministerul Regesc de interne din 30 August 1906, sub Nr. 93, 229, V.-b., și orfelinatul se poate deschide în tot momentul, când va dispune de mijloacele trebuitoare.

Membrii Reuniunii sunt fundatori: 15, pe viață: 84, ordinari: 57, ajutaitori: 32 total: 188. În anul acesta s'a înscris membri noi: D-na Olivia Dr. Deleu, soție de adv., membră ord., d-na Livia Dr. Fruma soție de adv., membră pe viață și d-na Pulcheria Smigelschi, văd., soție de profesor, membră ord., iar d-na Catinca A. Bârseanu, soție de profesor, a trecut în sirul membrilor pe viață și d-na Agnes Dr. Măcelaru, soție de avocat, a trecut în sirul membrilor fundatori ai Reuniunii.

In comitetul Reuniunii s'a ales pe un nou perioadă de trei ani, 1917/1919/20: D-nele Catinca A. Bârseanu, Valeria Dr. Beu, Letitia Dr. Bologa, Minerva Brote, Zoe Comănescu, Livia Dr. Crăciunescu, Ana Marienescu, Ana Mihăilăianu, Ana Dr. Moga, Maria Dr. Piso, Eugenia Tordășianu și Hersilia Vătășan. Bărbați de încredere ai Reuniunii s'a ales pe acest perioadă d-nii: Dr. Ilarion Pușcariu, Andrei Bârseanu, Dr. Octavian Russu și Dr. Ilie Beu.

Terminate lucrările adunării, și-a ales verificatori pentru procesul verbal, d-nele: Eleonora Leményi, Pulcheria Smigelschi și Olivia Dr. Deleu, apoi s'a încheiat prin călduroase urări de bine pentru viitor din partea d-nei presidente: Catinca A. Bârseanu, între viile urări ale membrilor prezenti.

Vt.

Răsboiul.

Atacurile trupelor rusești s-au continuat și în zilele trecute în Galicia. Pe la Stanislau rușii au cucerit puțin teren, silind trupele aliate să se retragă până la râul Luhava. Pe celelalte locuri la frontul răsăritean atacurile rusești au fost respinse. În Carpați, unde operează armata Arhiducelui Iosif, focul de artillerie a fost viu pe mai multe locuri. Au desvoltat activitate mai mare și trupele de recunoaștere dușmane. Se afirmă, că și la frontul românesc va fi începută ofensiva în curând. În Macedonia situația e neschimbă și tot așa și la frontul italian. La frontul dela apus au fost

zile cu ploaie și cu negură deasă, din care motiv atacurile dușmane au fost cu ceva mai puțin vehemente decât mai înainte. Unde au fost însă întreprinse, trupele germane le-au respins cu bărbătie. În luptele aeriene germanii au nimicit în luna iunie 220 aeroplane dușmane și 33 de baloane iar ei au pierdut 58 de aeroplane și 3 baloane. Submarinele operează mai departe cu succes.

AVIZ.

In urma înșarcinării on. Comitet central al Asociației dto 21 iunie 1917, Nr. 992, se invită cu stima p. t. părinți ai elevilor, care doresc să-și adăpostească copile în anul viitor școlar în internatul școalei civile de fete a Asociației din Sibiu—Nagyszeben, să le anunțe negreșit direcționii școalei cel mult până în 15 iulie st. nou 1917, ca să simt orientații din vreme, pentru ce număr de eleve interne se cere a procura și a pregăti proviziunile trebuitoare de peste vară, pentru alimentare corespunzătoare. Taxa internatului, din cauza scumpetei excepționale în urma răsboiului, va fi în anul 1917/18: circa 1000 cor. anual, în care se cuprind și didactul școalei de 50 cor. la an.

Sibiu, 22 iunie 1917.

Dr. V. Bologa,
director.

NOUTĂȚI.

Censura. Domnul ministrul de justiție Dr. Vászsonyi Vilmos a adresat circular tuturor procurorilor din țară, în care se spune, că scoate de sub censură articolele de ziare periodice, care nu stau în legătură cu interesele purtării de răsboi, ci se referă la chestiile de politică internă, ori la acțiunile și intentiunile guvernului. Astfel de articole pot se fi scrise și publicate fără nici o susținere din partea cenzurii. Supuse cenzurii rămân însă articolele referitoare peste tot la purtarea de răsboi, la politica externă, la scopurile de răsboi ale Austro-Ungariei, Germaniei și ale celorlalți aliați, la alte chestiile internaționale, apoi cările personale referitoare la Majestatea Sa Monarhul, la membrii casei domnitoare, la membrii caselor domnitoare aliate cu noi, la membrii diplomației noastre și la funcționarii înalti militari, dacă călătoriile acestora stau în legătură cu răsboiul. Mai sunt supuse cenzurii chestiile de alimentare și chestiile de naționalitate, întrucât aceasta ar fi tratată cu ură, ceea ce ar clăti credința în unitatea națională și în capacitatea ei de a lupta!

Avansare. Domnul Alexandru Vlad, căpitan în regimentul de infanterie numărul 33 din Arad, a fost înaintat la rangul de major ces. și reg. la același regiment.

Ministrați decorați. Ministrul președintă din Austria și Ungaria, — cum se scrie din Viena — a fost decorați din partea împăratului Wilhelm al Germaniei cu ordinul Crucifixul de fier clasa II pe bandă cu negru-alb.

Inaintare în rang. Domnul Ioan Aleman însoțitor silvanal în Bosnie, bine cunoscut cărurilor sibiene românești, a fost înaintat la rangul de consilier silvanal, cu sediul în Sarajevo.

Comisarul guvernului și refugiații. Cei care de activitate al Comitetului pentru refugiații ardeleni se sisteză prin o hotărâre a ministrului președintă ungar. Cu afacerile de repatriere în părțile ardeleni este încrezătoare că comisarul numit de ministeriu pe lângă comanda armatei din numitele părți.

† Nicolau Florescu. Direcționarea institutului de credit și economii „Iulia” societate pe acțiuni în Alba-Iulia, aduce la cunoștință publică, cum că vrednicul ei președinte, Nicolau Florescu, mare proprietar în Ighiu, în 10 iulie a. c., a început din viață. Fișă înțărâna ușoară!

Distincții. Monarhul nostru Carol a conferit regelui bavarez Ludovic III marea cruce a ordinului Maria Terezia, iar regelui Wilhelm II din Württemberg i-a acordat demnitatea unui general de cavalerie.

Constituanta. Din Petrograd se vestește, că adunarea constituțională a Rusiei este convocată pe ziua de 29 Septembrie. Guvernul provizor a hotărât ziua aceasta la stăruință energetică a congresului consiliilor de muncitori și soldați.

Alimente americane. Statele Unite au făcut o învoială cu Anglia și s-au obligat

să trimítă englezilor în fiecare săptămână două vapoare încărcate cu proviziuni. Vapoarele acestea vor fi însoțite în drumul lor de mai multe vase de răsboi.

Răsboi civil în China. În Peking s'a pornit o mișcare în scop de a restaura monarhia în China și a da tronul earăs pe mâna dinastiei Mandu. Trupele credincioase împăratului au fost atacate de trupele republicane, care au ieșit biruitoare. Noul președinte al republicei chineze este Tang-chuociang. Reședința provizoră a nouului guvern este orașul Nanking.

Margarină. Oficial pentru alimentarea publică din țara noastră a luat măsuri, ca în trei fabrici, — două în capitală, una în provincie, — să se pregătească margarină, care va avea să înlocuească unoarea. Chilogramul se va vinde cu cel mult 9 corone. Dacă consumația va crește, se vor lua dispoziții, să se producă margarină în mai multe fabrici.

Sechestrare de litere. În monitorul oficial din Budapest a apărut ordinătuna miniștrului de hovizei, prin care se dispune, că toate tipografiile din țară sunt îndatorate să predece înca zece procente din literile pe care le au în folosință, comisiunilor încredințate în mod special cu luarea în primire a materialului acestuia. În anul trecut s'a mai cerut dela tipografi zece procente din literile pe care le au; și dacă mai dau și acum zece procente din ele, fără a-i putea procura altele, pentru că nu se mai fabrică, e întrebarea, dacă nu multe din tipografi vor fi necesitate să-și sisteneze funcționarea din lipsă de litere!

Bucătării publice. Se anunță din Viena: Autoritățile administrative plănuiesc să schimbe restaurantele vieze în bucatării publice pentru durata răsboiului. Au să fie de trei categorii, și adevărat: cu 1:50 cor., cu 2:50—3 corone, și cu 3:50—4:50 corone. Pentru suma aceasta se va servi un prânz stătător din supă, carne cu legume, și o prăjitură.

Reforme în România. Din Iași se scrie ziarelor franceze, că în camera română s'a primit cu 129 voturi din 131 proiectul de lege privitor la sufragiul universal și la reforma agrară.

Grâu ascuns. Nu e tocmai demult, decând toate ziarele din țara noastră au adus știrea, că deputatul Hámory a putut ascunde o mără cantităță — 34 de tone — de bucate. Acum se ștește, că pe moșia bogătanului deputat Lazar Dungyérsky o recchinie nouă a găsit ascuns grâu enorm de mult. S'a mai aflat bucate tăinuite și la alte familiile bogate din partea locului, în tîntul Băcăla. Cantitatea descoperite se confundă, iar împotriva vinovaților justiția își va face datoria.

Dela o nunta. Cu prilejul căsătoriei domnului George Burlea, sergent major, cu doamna Mărioara Chidu, dl Andrei Teodor în calitate de naș a adunat cu pălăria 15 cor. în favorul „Fondului Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor săracelor”, al Reuniunii meseriașilor sibiene, precum urmează: doamna Mărioara Teodor, 1 cor, Ilie Stanciu, făcherist, 2 cor; Lazar Besta și George Poplăcean, economist, căte 1 cor; Ioan Chidu, sergent major, 1 cor, mirele și mireasa, 4 cor, și familia nașului Andrei Teodor 5 cor.

Teatrul

Nr. 168/1917 Of. prot.

(114) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului vacant de paroh din parohia de clasa a II-a Ciceu-Corabie prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt cele făsionate în coala B despre întregirea dotației preoștei din ajutorul de stat.

Concurenții au așteptat rugările concursuale instruite conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis, indicat mai sus, și a se prezenta în timpul regulamentar, pe lângă prealabilă incunoștințare a subsemnatului protopresbiteral, în vre-o Dumineacă ori sărbătoare la biserică parohială spre a canta, predica și eventual a liturgiei.

Des, la 14 Iunie 1917.

Oficiul protopresbiteral al tractului ort. rom. Des, în conțelegeră cu comitetul parohial competent.

Teodor Hermann,
protopresbiteral.

Nr. 282/1917.

(113) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de invățător în comuna Cărpiniș, tractul protopresbiteral al Abrudului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Salarul se plătește dela biserică în rate lunare anticipative 600 cor., dela venit, consist. ajutor dacă se va vota 400 cor., iar dela 1000 cor. în sus ajutor dela stat votat deja.

2. Cwartir în natură și relut de grădină 20 coroane.

Concurenții să-și înainteze rugările instruite cu documentele prescrise, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis, având a se prezenta la biserică într-o Dumineacă sau sărbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cântările bisericesti și a face cunoștință cu poporul.

Dintre concurenți va fi preferit acela, care va putea conduce corul, remunerat fiind deosebit cu 50 coroane anual.

Abrud, 20 Iunie 1917.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al Abrudului în conțelegeră cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu,
protopresbiteral.

Nr. 430/1917.

(110) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului invățătoresc din comuna Agârbiciu, protopresbiteral Turda, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt:

1. Salar 1000 cor., parte din repartiție, parte din cassa bisericii, în rate lunare anticipate. Restul s'a cerut dela stat, dar nu s'a rezolvat cererea.

2. Locuință în natură.

3. Pentru lemn de foc 70 coroane.

4. ¼ jugăr grădină.

Invățătorul ales e dator a conduce în Dumineci și sărbători elevii la biserică și a canta la sfânta liturgie.

Cunoșătorii de muzică vor fi preferați. Cererile concursuale, provăzute cu documentele recerute, să se aștearcă subscrutului oficiu în cadrul terminului indicat.

Turda, 20 Iunie 1917.

Oficiul protopresbiteral în conțelegeră cu comitetul parohial.

Jovian Murășianu,
proto-pop.

10 părechi boi de jug

albi, frumoși, în etate de 5—7 ani, cari păsunăță pe livada din loc, și cântăresc părechea dela 1100—1200 kilograme, se vând pe lângă prețuri favorabile cu perechea sau toți laolaltă. Doritorii să se adreseze la agenția firmei din loc:

S. Felter

1—3 (115)

Strada Cisnădiei Nr. 3.

Nr. 185/1917.

(104) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parchisiei de clasa III-a Căpâlna (Sibiu), în protopresbiteral Sebeșului, se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt cele făsionate în coala B despre întregirea dotației preoștei din ajutorul de stat.

Concurenții au așteptat rugările concursuale instruite conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis, indicat mai sus, și a se prezenta în timpul regulamentar, pe lângă prealabilă incunoștințare a subsemnatului protopresbiteral, în vre-o Dumineacă ori sărbătoare la biserică parohială spre a canta, predica și eventual a liturgiei.

Sebeș, la 5/18 Iunie 1917.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român în conțelegeră cu comitetul parohial concernent.

Sergiu Medean,
protopresbiteral.

(109) 2—3

Concurs.

La școală elementară gr.-or. română din comuna Preșmer (Prázsmár) protopresbiteral Brașov (Brassó) au devenit vacante două posturi de invățători, spre a căror ocupare se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele pentru postul I sunt:

1. 640 coroane salar dela biserică,
2. bani de quartier, sau quartier natural,
3. 20 coroane relut de grădină.

Pentru al II-lea post:

1. 1200 coroane dela biserică,
2. bani de quartier, sau quartier natural,
3. 20 coroane relut de grădină.

Restul până la salarul ordinar pentru aceste posturi se întregesc dela stat.

Invățătorii alesi vor avea să țină cu săptămâna și serviciul de cantor și orele prescrise în școală de repetiție.

Doritorii de a compete la aceste poști vor avea a prezenta rugările lor, provăzute cu documentele recerute, la adresa Preaonoratului oficiu protopopește al Brașovului în termenul deschis.

Preșmer (Prázsmár) la 1 Iunie 1917.

Comitetul parohial gr.-or. român.

G. Ludu,
președ. comit.

Irodion Frateș,
notar.

Văzut:

V. Ștefan,
admin. protop.

Nr. 267/1917. prot.

(112) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de invățător la școală confesională ort. română din Criș (Szászkeresztur) se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele impreunate cu acest post sunt: 1200 coroane, și anume. 166 coroane dela Comuna biserică și restul de 1034 coroane dela stat, grădină conform legii, quartier pentru durata răsboiului din una oadă, culină, cămară, pivniță, — și doi stănjini de lemn pătrați pentru locuință sa.

Invățătorul ales este obligat pe lângă provăzerea instrucției cu elevii de toate zilele, a conduce și școală de repetiție și a canta cu elevii răspunsurile liturgice în Dumineci și sărbători.

Cererile concursuale, cu documentele prescrise de legile în vigoare, să se înainteze subscrutului oficiu protopresbiteral, iar concurenții să se prezinte în vre-o Dumineacă sau sărbătoare în biserică, spre a-și arăta aptitudinea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Sighișoara, 19 Iunie 1917.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Sighișoara în conțelegeră cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovanu,
proto-pop.

Chibrite suediane
oferă în orice cantitate: 1—3 (116)

Markus Melamed
Sibiu, Strada Gușterii Nr. 19.

Nr. 175/1917.

(102) 3—3

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român” pentru întregirea posturilor de invățători la școalele confesionale greco-orientale române din comunele:

1. Jabenita pe lângă următoarele emolumente: a) salar fundamental 1200 cor., din care 600 coroane dela comuna biserică și anume, iar restul dela stat; b) evartir în edificiul școalei; c) competiția în natură a lemnelor de foc din tabăra de pădure a oficiului invățătoresc, pe an 20 m², ori nevrând invățătorul a o exploata, primește relut de 20 cor.; d) ¼ jugăr grădină, care e a se cultiva cu legume și pomi, predându-se în mod practic elevilor cunoștințele necesare despre cultivarea legumelor și a pomilor.

2. Murăș Cuișd, pe lângă următoarele emolumente: a) salarul cerut de lege, din care 630 cor. ieșă dela comuna biserică și anume, iar restul e ajutor dela stat; b) evartir natural în edificiul școalei; c) ¼ jugăr grădină.

Invățătorii alesi, în ambele comune, sunt îndatorați a forma cor din tinerimea școlară și adulță, a conduce pe elevi în toate Duminecele și sărbătorile la biserică și a canta răspunsurile dela sfânta liturgie; de aceea invățătorii cu cunoștințe muzicale vor fi preferați.

Cererile de concurs, instruite conform legilor în vigoare, să se înainteze în termenul deschis, la subsemnatul oficiu protopresbiteral; iar concurenții să se prezinte într-o Dumineacă sau sărbătoare la biserică spre a-și arăta destinația în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Szász-régen (Reghin) 2/15 Iunie 1917.

Oficiul protopresbiteral în conțelegeră cu comitetul parohial.

Vasile Dumă,
protopresbiteral.

Nr. 146/1917 a f. c. sc. d.

Arendare de domeniu.

Domeniul fondului central școlar din districtul Năsăudului, care se află pe hotarul comunei Cianul mare (Mező-nagysán, comitatul Turda-Arieș) în extensiune de 1030 jugăre 1204 orgi pătrate, și care stă din arătură, fânaț și pășune, dimpreună cu edificii de locuit și edificii economice, se va da pe calea licitației publice în arânda pentru pășune, eventual cultivare, pe timp de 6 ani, începând din 24 Aprilie 1918.

Prețul de strigare e statorit în arânda anuală de 18,000 coroane, adecă opt-sprezece mii coroane.

Licitatia se ține cu oferte închise, cari trebuie să se trimită până în 1 August 1917 la 4 ore după amiază la subscrisa comisiune administrătoare în Năsăud cu vadiul de 1800 coroane.

Oferentul trebuie să declare în ofertă, că cunoaște condițiunile de licitație și de contract, pe cari le primește întru toate.

Condițiunile de licitație și de contract se pot vedea în cancelaria fondurilor.

Din ședința comisiunii administrative a fondurilor central școlar și de stipendii din districtul Năsăudului, ținută în

Năsăud-Naszód, la 8 Iunie 1917.

Dr. Vasile Pahone m. p.,

president.

Dr. Ștefan Jarda m. p., secretar.

3—3 (106)

In atenția amatorilor de pescuit.

Se atrage atenția, că pescuitul de păstravi în ținutul Răřinarului și al Sibiului ce se ține de așa numita „Valea Stezii” și de afuenții săi este oprit, deoarece ținutul acesta până la alte dispoziții este închis din partea arendașului și bilete pentru pescuit nu se dau.

Sibiu, în 2 Iulie 1917.

Arendașul.

(2—3 108)

„Biblioteca Șaguna“

Redactată de Dr. I. Lupaș, Săliște.

Nr. 16—36

Mângăiați poporul!

Cuvântări bisericești
de
Dr. Ioan Lupaș

și alți preoți din protopopiatul Săliștei.
Prețul unui exemplar: Broșat cor. 2:50, legat cor. 3—, porto 20 fileri.

A apărut și se află de vânzare la Librăria Arhidiecezană:

Despre caritatea creștinească.
Trei predică
de
Abatele Metodiu Zavoral.

Prețul: 30 fileri plus 10 fileri porto.
Se vinde pentru scopuri culturale-filantropice.

A apărut și se află de vânzare la Librăria Arhidiecezană:
„Biblioteca Băncilor Române“
Nr. 21—22.

Curs elementar
de
Stenografie românească
după
sistemul stenotachigrafic
de
Vasile Vlaicu,</b